

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)
19 februarie st. v.
3 martie st. n.

Ese în fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 8. ANUL XXXI.
1895.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Diorilă.

Poveste românească din Serbia.*

I

A fost odată ca nici odată, pe timpurile când lumea nu cunoșcea armele, în un oraș mare, reședința împăratului, o babă bătrână. Cam reu trăia săraca, că n'a avut alta nimic, fără o iepă și o telégă cu care mergea la piață vânzând pome, legume și altele. Nutreț pentru iepă astringea care din piață, care după stradă.

Iată că odată întorcându-se acasă, află lângă un gard niște paie și în paie o năframă cu trei dărabele de plăcintă. Le luă, puse paietele în telégă, d. r. din plăcintă mănca un dărab și cele două le puse iar în telégă. Ajungând acasă, dete paie la iepă și uitând de plăcintă, dădu și cele două dărabe la iepă.

Necășita de babă, deodată spre mirarea ei se simți greoe. Minune! Nu șciea săraca ce să facă, încotro să o apuce de rușine, și se vaită la bătrânețā să mai aibă pe lângă așa sărăcie mare încă și prunci; dar privind iepă, vedu că și ea e greoe.

Sosi și vremea de naștere.

Chemă o moșe ca să-i fie în ajutor. Săra când se salută noptea cu ziua, născu un băețel mândru și frumos; îl luă moșā, îl scaldă, îi dete numele „Indeseră“

* Am auzit-o dela un român Crișan Nicodem Ciora în Groța (Serbia.)

și-l puse în lăgān. Pruncuțul cum se vedu în lăgān, îndată sări din el, și se duse la mamei „săra bună“, se sculă și se duse cătră grajd.

Acolo-l așteptă un cal frumos, fătat de iepă babei, cu haine, sabie și alte arme; îl incalcă și se duse neșciind nime încotro.

Nu se șcie ori de jale ori de ce, atāta că babei i fu după naștere foarte reu; moșā vedându-o, nu se duse acasă, ci remase lângă babă.

La među noptii mai născu baba un fecior. Moșā iar îl scaldă, îi dete numele „Międā-nopte“ îl puse în lăgān; dar și acesta se sculă din lăgān, și se duse la mamei „nopte bună“, eși la grajd, dar și pe el îl așteptă alt cal fătat iar de iepă babei, tot cu haine și arme ca pe Indeseră. Międānopte incalcă calul și se duse. Unde? Nime nu șcie.

Babei i fu mai mare jale dar și mirare că feciorii cum se nasc se și duc. Moșā încă se miră de prunci așa curioși. Babei i fu tot mai reu și moșā tot mai remase lângă ea.

Diminēta la despărțirea noptii de ziua, mai născu baba și al treilea fecior, pe care-l botezā „Diorilă“, îl scaldă, îl puse ca și pe ceialalți în lăgān; dar și acela

se sculă, și se duse „bună ziua mamă“, se duse și el ca frații sei la grajd unde și pe el îl așteptă un cal al treilea fătat de iepă, tot cu arme ca și ceialalți, îl incalcă și se duse. Baba remase iar singurā cu iepă, că și moșā plecā cătră casă.

Săra, în ora ce s'a născut Indeseră, sosi el acasă, intră la mamă sa, și după ce-i și se duse bună săra, îi puse mamă sa, plină de bucurie, cină pe mesă, între-

NICOLAE V. SCURTESCU.

bându-l multe și mai multe, spuindu-i că mai are doi frați.

Indată cum trecu o oră, iar încăleacă Indeseră calul și se duse. Rugământul mamei — ca să rămăe acasă până-i vii frații — fu insedar.

Pe la miezul nopții sosi Miédănópte, și el căpěta cină, și mamă sa și lui i povesti ca lui Indesera, dară și acesta se duse după o oră și baba rămase cu ochii deschiși.

Diminěta în ora ce se născu Điorilă, sosi și el, căpěta dejunul, și baba se vaită, că are trei feciori, dar nu așteptă unul pe altul, ci tot pe rënd sosesc și pe rënd se duc. Dela el auđi baba că nu le este iertat a așteptă unul pe altul.

După ce a trecut o oră, se duse și Điorilă și așa fu baba cu feciori și fără ei.

II

Impěratul din orașul acela a avut trei fete, pe care le-a dus cine le-a dus și nime nu șcidea unde. El a porocit ministerului să scrie prin țěrá, că cine află fetele ori numai va spune unde sânt, va căpěta indată jumětate din impěráția sa, și după mórtea lui va moșteni impěráția întregă. La darul cest frumos nime n'a dat respuns, că nime n'a auđit ceva despre fetele impěratului.

Minunea despre feciorii babei a ajuns până la curtea impěratěscă. Așá auđind impěratul, cugetă că cei trei prunci nu cumva vor ști unde se află fetele sale.

Așá dară impěratul plecă la babă, ajunse la casa-i, bătú la ferěstră și-o chemă să iěsă afară.

— Bună điua, maică! Đise impěratul, carele de astadată a fost imbrăcat în haine civile.

Neșciind baba cu cine vorbește, respunse:

— Mulțam dumnitale jupáne! Intră 'n casă și să-mi spui ce poștești?

— În casă-ți nu voi intră, dar am auđit că ai trei feciori care nu dorm acasă, ci tot umblă prin lume prin țěrá, și aș voi să-i întreb vėđut-or undeva fetele mele. Decă-mi vor spuue ei unde sânt ele, eu tótă puterea mea voi întrebuintă ca să le aduc iar acasă, și le voi da lor de soție; pe lângă ele jumětate din impěráția mea, că eu sânt impěratul. Să ai bunătate să-i întreb.

— Impěrate Mărirea Ta! đise baba, dar e adevěr cumcă am trei feciori, inse cum să đic nu știu sânt ai mei ori ba; pentru că unul imi vine séra, altul la miezul nopții și al treilea în điori. Toți vin la ora la care sânt născuți, șed acasă numai o oră și apoi iar se duc; prin urmare nu se întělnesc nici odată unul cu altul, dară eu totuș pot să-i întreb și să-ți aduc respunsul.

— Babo! Eu îți voi trimite friptură și vin de 9 ani pentru cină, când sosesc feciorii acasă dă-le friptură și doue păhare de vin, nu mai mult, un păhar naintea cinei altul după cină, ei se vor imbětă și vor așteptă unul pe altul, eu vin diminěta singur ca să aud ce grăesc feciorii dtale.

Încă în điua aceea ajunseră slugitorii dela curte cu friptură și cu vin, dădură babei și se întórseră acasă.

În murgit de sérá vine Indeseră, intrând în odaie đise bună séra, baba încă-l așteptă cu friptură și cu vin. Indeseră vėđend acěsta, puse întrebarea:

— Pentru ce te-ai cheltuit mamă cu așa cină scumpă?

— Apoi știu al maicei că ești ostenit și obosit, bé un păhar de vin apoi ia și mănăncă

Indeseră implini voia mamei, luă păharul, beu și începú a mănca.

— Pot fiule a întrebă ceva?

— Poți mamă, tot ce știu voi spune.

— Vėđut-ai tu prin țěrá pe unde călětoarești trei fete de impěrat ori batăr auđit-ai de ele?

— Ba, mamă, nu știu nimic; decă nu va ști fratele meu Miédănópte care umblă cu doue țěri mai mult decăt mine.

Până mai vorbiau ei așa, baba mai aduse un păhar de vin, lui Indeseră începură urechile și fața încă de păharul întěiu a roși, și fiind gata cu măncaarea vru să se ducă, baba nu-l lăsă până nu beu și al doilea păhar. Prin puterea vinului sángele se turbură și pe ochii lui Indeseră se aședă un somn greu așa, încăt adormi și nu mai putú merge mai departe.

La miezul nopții sosise Miédănópte, dar apropiindu-se de casa mamei, începú calul sub el a bate cu picióarele și când ajunse la ușe pětrundea cu ochii pe mamă-sa și-o întrebă:

— Dar ce carne de creștin este în odae și cum ai cutezat a-l primí să me aștepte pe mine acasă? Eși afară căne de om!

— Nu-i nimic, fětul meu, că acela e fratele teu Indeseră, și fiind obosit s'a culcat să dórmi; rogu-te dă-i pace, iată-ți un păhar de vin, bé și vino să cizezi.

După ce se mai potoli Miédănópte, bėu și el vinul și mănca. Și baba și pe el îl întrebă despre fetele impěratului.

— Nu știu mamă nimic, decă nu va ști fratele meu Điorilă, care umblă cu trei țěri mai mult decăt mine.

După aceea mai beu un păhar de vin. Cum cu Indiseră așa și cu Miédănópte se 'ntěplă, vinul căută dreptul seu, dar somnul tot mai tare apėsă pe ochi și așa adormi și el lângă fratele seu.

La ora nașcerii lui Điorilă se apropie și acela de casă, dar vėđend cum bate calul cu picióarele s'a supěrat fórte, și intrând în casă, cu o asprime întrebă pe mamă-sa, că ce carne creștiněscă e în casă? Afară cu ei!

— Nu te supěrá Điorilă, că aceia sânt doi frați ai tei: Indeseră și Miédănópte, fiind ei prea obosiți de umblat, s-or culcat să dórmi și să se odihněscă. Vino dejună și lasă-i să dórmi.

Așá după ce se mai stěmpěrá focul pe inimă se prinse și el să mănănce; până el mănca, baba-l întrebă:

— Pot fiule să te întreb ceva?

— Poți mamă, că tot ce știu voi spune.

Apoi întrebă de fetele impěratului, și Điorilă respunse:

— Ho! mamă bună, dară eu știu de fetele impěratului; numiai unde sânt ele, insedar se chinue impěratul să le scótă, că cu trei impěráții nu pôte acolo nimic face.

Điorilă s'a culcat și a adormit.

Baba auđi la ferěstră bătěnd, eși afară și pofti pe impěratul în lăuntru spuind că sânt toți trei feciorii acasă. Până vorbiá baba cu impěratul s'or sculat feciorii, și așa intrând baba cu impěratul în casă, salută impěratul pe cei trei tineri și întrebă de fete; cei mai mari nu șciseau, iar Điorilă spuse că el șcieu și đise:

— Impěrate! Fetele tale sânt duse de trei smei. Eu eram pe un munte care e de trei ori mai nalt decăt lumea, când treceau ei prin aer, și sburau așa de sus peste mine, încăt îi puteam cu mâna ajunge. Eu

am cunoscut smei, pe vântul care suflau și pe schinteele de foc ce le scăpărau, ei sunt trei frați și trăesc în cealaltă lume, la ei nu poți ajunge cu trei împărății și cu ómeni vîi nici de fel. Eu cu frații mei vom cercá ca să seápm fetele, și decá noi nu putem, nu te mai chinui insedar.

Atunci împératul aúnd astfel, rugá feciorii babei și le dádu bani destui pentru ajutor, ca să scape fetele dela smei, fágáduindu-le încă, cá le va da lor de soție și dupá aceea s'a dus împératul acasă.

(Finea va urmá)

NICOLAE BÁLNOJAN.

Bate vânt...

Bate vânt de primăveră
Și omētu-i tot afară;
Nici o frunză, nici o flóre
N'a eșit încă la sóre.

Numai el, vântul ușor,
A vinit în tainic sbor,
A vinit plin de grăbire
Cu o fericită șcire.

El a spus să pregătésca
Haina lor serbătorésca,
Floricelele duióse
Și ș-o țese din mătásá.

Așteptare fără nume
A cuprins întreaga lume,
În pământ și di și nópte
Se aud voióse șópte...

Toporușei țese, cóșá
Haina lor cea de mătásá;
Viorele, brebenei
Se 'ntrec vesel întrec ei.

Primăverá de-a vîni,
Tóte 'n cale i-or eși,
Floriceá lângá flóre
În hainá de serbátóre.

MATILDA PONI.

Cugetări.

Plictisirea este o bôlá al cărei léc este lucrul; distracțiunile nefind decát un paleativ.

*

Inima este un rege constituțional; trebuie s'o lăsăm să domnéscá, nu inse să guverneze.

*

Ceea ce lipsește unor oratori în adâncime, ei ni-l dau în lungime.

*

Cei mai mulți ómeni au, ca plantele, virtuți ascunse, pe care întempleră le scóte la ivélá.

*

Primejdiile fac prinți, pe când natura face ómeni.

Copilul niménui.

Dramă în patru acte de *Alfred Touroude*.

(Urmare.)

Armand. Destul! Nu-mi pasá de loc decá acéstá femeie ar fi o soție séu o întreținută. Mai întei de tóte e o femeie frumósá, bună, adorabilá, și aș da viéta mea pentru un suris de pe buzele sale, cu tótá greséla ei! și decá fiul dvóstre n'ar apérá-o în contra mea, l'aș privi ca pe un nemernic, nedemn de spada mea și bun numai a fi bastonat! S'o asémen cu celelalte! Celelalte? cu fetele perdute!... Uite-te! ai făcut fórté reu vorbindu-mi în așá mod în fața mea! — Îmi rîd cu inima deschisá decá se insultá tatál meu, când îmi imputá cineva mie crima lui! Iubesc pe o femeie care iubesc pe fiul dvóstre pentru cá și ea se crede iubitá; am un rival a cărui fericire me ucide! Eu nu pot trăi decá trebuie să gándesc cá în acest moment póte cá stau privind-se ochi în ochi! Pe cât timp el trăesc, eu sufer! Când el va muri, voi sperá! Și fiul dtale, rivalul meu, amantul seu, me batjocoreșce în public! Pe viul Djeu, nu voi scăpá cu nici un preț din máná pe dușmanul ce se dá prins. Am pus máná pe el, îl țin bine, și-l voi ucide!

Duversy (*suind*.) Nu, nu-l vei ucide! De vreme ce lucrurile stau astfel, eu am datoria mea de implinit, eu trebuie să scap pe fiul meu din mánile unui ucigaș. Da! un ucigaș, cáci el nu șcie a se bate, și dta pari atát de sigur de máná dtale. A! ț-o jur cá nici îl vei atinge macar!

Armand. Și cine me va opri? dta?!

Duversy. Eu!

Armand. Și cum? Insultându-me pentru ca să ieși locul lui Robert? Cređi cá aș primí, șciind cauza pentru ce me insultí?! Spune, haide spune tot ce-ți va plăcé, dar te asigur cá urechile mele vor fi cu totul astupate. Nu dta iubesci pe Jeana, nu... Haidede! dta nu poți nimic. (*Trece la drépta*.)

Duversy. Nu pot nimic? intradevăr? Ș-o cređi asta?

Armand. A! da! puteți numai să ve desonorați dta și cu Robert al dtale, dând de șcire justiției. Ei bine, faceți-o și asta și veți vedé decá veți puté purtá mult timp desprețul meu! Ascultá, decá ai arme la dta, ucide-me; cáci, pe cât timp voi trăi, voința mea nu se va schimbá, fiul dtale va fi mereu amenințat de mórte, și furia mea va vorbi mereu fără ca nimic s'o póta obosi vr'odatá, nimic, a da! — nimic. (*Trece la drépta*.)

Duversy (*dupá o tăcere*.) Cu atát mai reu! Dta me sileșci să nu-ți mai ascund nimica. Acum te fac respundător de viitor. Eu nu pot să las pe Robert să fie ucis. nu-i așá? Atunci ascultá-me: Dta te numeșci Amand Bartin? Și ntr'adevăr Armanda Bartin, đisa Celina Dauvray a fost mama dtale? Și ntr'adevăr ești născut în 10 iulie 1832?

Armand. Da, da! ș-apoi?!

Duversy. Atunci, nu vei ucide pe Robert. Ț-o spun cá nu-l vei ucide!

Armand. Și... pentru ce?

Duversy. Pentru cá te oprese eu de a te bate, în numele tatálui dtale!

Armand. Aud?... cum ai đis?

Duversy. Am đis: în numele tatálui dtale.

Armand. Ce? dta-l cunoșci?

Duversy. Da!

Armand. Și el trăesc?

Duversy. Da, trăește, și-ți vorbesc acum cu auto-risația lui.

Armand. A! tatăl meu trăește și dta îl cunoști!

Duversy. El știe proiectul dtale de ucidere, și pentru a scăpa pe fiul meu, numai, a consimțit să-mi transmită drepturile sale.

Armand. Atunci... ești amic cu el?!

Duversy. Da, sunt amicul lui. (*Mai dulce.*) Sper că nu vei uita, că datorești respect și ascultare celui ce e tatăl dtale. Titlul seu este sfânt, de îndată ce el îl invocă! Trebuie să ascuți muștrările și ordinele sale. Află dar că prima lui voință este ca să renunți la acest duel. Afacerea se va arangia în mod onorabil, dar nu ve veți bate!

Armand. Privește-me drept în ochi... eu me voi bate!

Duversy. Nu uita dle, că-ți vorbesc în numele tatălui dtale!

Armand. Cine-i acela, tatăl meu?... Am eu ore un tată, eu?... Ve găsești prea îndrăzneți pe amândoi; pe dta, că-mi vorbești de densusul, pe densusul că-și aduce aminte de mine! Tatăl meu! Paternitatea este făcută din amor, dle, și cineva poate fi mai curând tată celor ce iubește decât acelor ce-i are! Animalele pot fi ele părinți? Ei bine, un animal poate fi mai curând părinte decât omul de care-mi vorbești, animalele nu-ș lapăd puii lor decât atunci când ei nu mai au nevoie de nimeni! Ordine! drepturi! Cineva poate avea drepturi atunci, când au îndeplinit datorii! În numele tatălui meu? Ce nume mai întei?! Iată un om, pe care nu-l cunosc macar, și care pretinde că are dreptul la ascultarea, la respectul meu! Aidede! dle, în care vreme m'a învățat el să-l ascult și cum aș pute eu să știu decât el merită să fie respectat séu ba?

Duversy. Nenorocitul!

Armand. Dar ce? — Nu cumva credeai că voi alergă să cad înainte-i în genunchi?! dar ce-i datorești eu lui? Viéta... atâta tot... atâta datorește și un câne!... ori că i-aș datorii acele patimi, acele desbinări nemernice pe cari mi le bănuiește acuma mie?... Pe Dđeu, da, asta-i datorești eu, tocmai! După ce ș'a întrebuițat de ce ani din viéta lui pentru a se scaldă în toate plăcerile, fără de frđu. în toate voluptățile descreerate, surprinse o biéta fetiță curată, pe mama mea, și-și întrebuiță mai întei totă înțelepciunea sa spre a o viciă, a o dedă la rele. Și eu m'am născut din acel om și din acea nenorocită, fiu al greșelilor lor, cu sângele spasmodic în vinele mele! Iată ce-i datorești... viciul înainte de naștere chiar! Și-i mai datorești încă, bastard părăsit, că n'am avut nici odată o familie, că am crescut ca 'ntr'un pustiu printre femeii ce se vënd și bărbați ce-și risipesc viéta în desfrđu. Și-mi bănuiești viéta mea, patimele mele, în numele acestui om? și dta-mi faci morală?! Care morală? morala lui poate! Nu știu đeu ce poate însemnă morala lui... Acum imi pare că-l am dinaintea ochilor mei: grav, sever, stăpân absolut, pătruns de ideia că toate femeile sunt mai mult séu mai puțin demne de disprețuit, sceptic la lucrurile mari, și devot la cele meschine; el e negreșit esemplul și trufia unei ore-care clase sociale! Ei bine, spune-i că în ore-care parte el e desprețuit; spune-i ca să știe în ore-care parte ce valoréză el: un tâlhar al inocenței, unul din acei ómeni cari au ignoranța, miseria și viciul drept fii naturali, și oftica drept copil legitim; du-te și-i spune greșelile mele, cari nu sunt decât florile celor ale sale! Și de acest tată imi vorbești dta? — Dar pe sfântul Dđeu, eu me prețuesc

cu mult mai mult decât densusul! Respect! ascultare... nu-mi cei incaltea și iubire pentru el? Aidede! e prea zdrobitor, când știi că ai o inimă, și când simți că tot ce ai mai pur, dispăre în pasiuni și viciuri urite, pentru că un om a fugit mișelește, nelăsându-ți nimic în care să poți afla vr'o virtute! Ah! mergi și-i spune, că eu nu voi să-l cunosć! Nu voi nimic! Iubesc mai mult numele mamei mele desonorate decât numele lui, al lui! Am cu ce trăi, te rog să i-o spui; am ceea ce mama mea mi-a lăsat moștenire, după ce s'a vëndut spre a me hrăni și a me crește, căci eu n'am în corp un dram de sânge care să nu fi costat un bocet pe mama mea! Și dta imi vorbești de acest om care a știut să facă din feciórele sficiose, femeii perdute, femeii de stradă!?

Duversy (sbuciumat și îngrozit.) Dar taci odată! ai milă... taci!

(*Finea va urmă.*)

N. A. BOGDAN.

Pintea vitézul.

De ION POP RETEGANUL.

V.

Iată și unele legende rimate din viéta acestui erou național. La locul înteiu punem „Horea lui Pintea Vitézul“, după cum am scris-o dela Cupșa Vasilie din Strimba, cum o aflăm și în „Gutinel“ și în „Noptile Carpatine“ ale dlui I. Drăgescu:

Horea lui Pintea Vitézul.

I

Frunđă verde de secară,
Cólea despre primăveră,
Când se 'mbracă codrii iară,
A eșit Pintea afară;
A lăsat cetăți și sate.
Că sunt pline de păcate,
Și s'a tras în codrul verde,
Unde traiul lin se pierde.
Colo 'n jos în codrul verde,
Ce cumplit foc se mai vede!
Lângă el Pintea ședea
Și cu soții lui vorbiă,
Vorbii și se sfătuiă.
Ei erau până 'n cincideci,
Și frigeau vre-o trei berbeci.
Nu-i frigeau precum se frige,
Ci-i întorceau în cărlige,
În cărlige și 'n belciuge,
Să le fie carnea dulce.
Când berbecii se frigea,
Și cina când se gătiă,
Pintea la soți se 'ntorcea,
Și din gură le grăiă:
— Fraților, fărtaților,
Stau să mor așa-mi e dor!
Mergeți câțiva 'n Baia-mare,
Aduceți pâne și sare,
Și-apoi câțiva 'n Baia-mică,
Și-aduceți vin și palincă,
Să ne facem voie bună,
Să petrecem împreună!

Impărătesa Victoria Augusta a Germaniei.

Un voinic mai tinerel,
 Și 'ntre soți mai vitejel,
 Oblu 'n sus s'a ridicat,
 Și astfel a cuvântat:
 »Ascultă Pinte voinice,
 Noi la Baia nu ne-om duce,
 Căci vieța încă-i dulce,
 Dar de-o fi să și pornim,
 Cei mai bravi să ne 'nsoțim,
 Și-atunci apoi vom plecá,
 Decá din tine-om aflá,
 Mórtea ta din ce va sta?

— Fraților, fărtaților,
 Din mine puteți aflá,
 Că mórtea mea că va sta
 Din trei fire de gráu sfânt,
 Dintr'un plumb micuț d'argint,
 Bine 'n pușcă indesat,
 Și la pieptu-i așintat.
 Când fărtații-l auđirá,
 Armele și le gătirá,
 Și pe cai că se suirá,
 Cătrá Baia se pornirá.

II

Când la Baia s'aretará,
 Pórta 'nchisá o aflará,
 Și cu bārđi dádurá 'n pórta,
 De se sparse 'n dece tótá,
 Și in Baia ei intrará,
 Pe la nobili se bágará,
 După vin, páne și sare,
 Ca să ducá de mánecare.
 Dar ei bea și-și petrecea,
 Iute séra le trecea, — —
 Și prin gând nu le trecea,
 Că pandurii 'nțelegea,
 Cumcă Pintenii-au vinit,
 Și după ei au pornit,
 Și 'n lăuntru ei intrará,
 Și de arme-i despoiará,
 Și ca nodul îi legará.
 — Fraților, pandurilor,
 Dați-ne voi noue pace,
 Că nimica n'om mai face,
 Dar de ne duceți la mórte,
 Vai și-amar de-a vóstrá sórte!

Dar pandurii răspundea:
 — De aici nu veți scăpá,
 Până 'n șcire nu ni-ți da,
 Mórtea Pintii 'n ce va sta?
 — Fraților, pandurilor,
 Dela noi puteți aflá,
 Că mórtea Pintii va sta,
 Din trei fire de gráu sfânt,
 Și dintr'un plumb mic d'argint,
 Tare 'n armă indesat,
 Și la pieptu-i așintat!
 Dar pandurii nu-i lăsará,
 Să mai iés' odat' afará,
 Pun in armă gráu d'ál sfânt,
 Și plumbuțe de argint,
 Și-o mulțime se 'nsoțirá,
 Cătrá Pinte se pornirá.

III

Trei ore acum trecuse,
 De când bravii lui se duse,
 Pinteá lăngá foc remase,
 Dará somnul nu-l luase,
 Și un vis reu a visat,
 Singur de s'a minunat:
 Par că sabia cea nouă,
 I se rupse oblu in doue;
 Par că sabia cea veche,
 I se rupse la ureche,
 Și din vis s'a spăimântat,
 Cât fu 'ndată deșpetat!
 — Fraților, fărtaților,
 Dise Pinteá soților,
 Dar intors'au soții iará?
 Reu me tem ca să nu piérá!
 Ceialalți atunci grăirá:
 — Cine șcie ce pătirá,
 Iacă mieđul nopții vine,
 Și din ei nu 'ntórná nime!
 Pinteá calul și-l gătirá,
 Și de loc încălecá,
 Și când calul și-l porni,
 Până 'n Baia nu-l oprí.
 Prin cetate când intrá,
 Fluera și ascultá,
 Dór de soții lui va da,
 Că fărtații-l cunoșcea,
 Pinteá când le fluera!
 Dar soții nu se arată,
 Ci o cétá neașteptată,
 De panduri din Baia-mare,
 Ce erá la priveghiare,
 Dórá Pinteá va vini,
 Cu ai sei de a se 'ntélni?!
 Când pe Pinteá îl vedurá,
 Toți in cale îi stăturá:
 — Dă-te, Pinte, acú legat,
 Că de nu, vei fi pușcat,
 Cu trei fire de gráu sfânt,
 Cu plumbuțe de argint!
 — Ba, — deu eu că nu m'oi da,
 Să știu chiar că n'oi scăpá,
 Și mai bine voi muri,
 Că fărtații mei v'au spus;
 De v'au spus ca să se scape,
 Peste țeri și peste ape,
 Dómné! atunci-i poți iertá!
 Și pe mine a me certá!
 De v'au spus ca să me vėndá,
 Și pandurii să me prinđá,
 Dómné, atuncea tu să-i bați,
 Că nu-s frați adevėrați!
 Fraților, pandurilor!
 Spuneți voi și domnilor,
 Că legat eu nu m'am dat.
 Ci vítéz că m'am luptat,
 Ca să știu că de prunc mic,
 Pán la mórte-am fost voinic.
 Și când arma și-o goleşce,
 Pe panduri mi-i tăvăleşce,
 Și când scóte sabia nouă,
 I se rumpe tocma 'ndoue,
 Și când scóte sabia veche,
 I se rumpe la ureche.

Atunci plumbuțul d'argint,
Și trei fire de grâu sfânt,
L'au aruncat la pământ.

Pieptul lui bucăți se frânge,
Cât și calul lui îl plânge,
Și rânchază, asvêrleşce,
Căci pe domnul seu jeleşce.

Și când sufletul și-l da,
Pintea astfel cuvântă:
— O sută cincideci ai mei,
De voinici ca niște smei,
Ve păziți prin codrul verde,
Că 'n Baia vieța-ți pierde, —
Și țineți toți la olaltă,
Și nu ve dați nici odată,
Nu dați sfatul

La fârtatul,
Că fârtatul

Pune capul!
Ascultați voinici de mine,
Să ve 'nvêț a trăi bine,
Sfatul nu vi-l dați la nime!

Cui i dai pâne și sare,
Ala te mănă mai tare,
De ați Pintea vitéz mare,
N'a tăia domnii 'n cărare,
Pintea a gatat cu tôte,
Și trage acum de mörte,
Dintre voi cin' me iubeşce,
Cine pe Pintea-l jeleşce,
După ce voi muri eu,
Să-mi tundă tot përul meu,
Și 'ntr'o ți de serbătore,
Să-l pună 'n pörtă la sóre,
Să-l pieptine fetele,
In tôte duminicile,
Si să-l sufle vënturile,
Cólea primăverile.

Trei voinici s'au și aflat,
Carii përul i-au tăiat,
Unu-i George Sălăgianul,
Și cu Mitru Ardeleanul,
Altu-i Ioan Moldovanul;
Eștia përul i-au tăiat,
In pörtă l'au așețat,
Ca el să se pomenescă,
In cea țără unгурescă,
De români fie horit,
Si de unguri pomenit!

Proverbe.

Cine se ocupă prea mult de corpul seu, n'are
vreme să se gândescă la suflet. (German.)

Schimbarea Domnilor, bucuria neburilor. (Romănesc.)

Vinul bun e laptele bătrânețelor. (Romănesc.)

Nevoile se țin mai mult de nevoiași. (Romănesc.)

Cum câștigi banii, așa îi pierzi. (Latinesc.)

In codri.

— Poesie in prosă. —

Intunec e acolo și liniște. Un murmur de riuri,
un vibret de frunđe seu un adănc, suspin de vënturi,
de-a pururi pot legăna nópcea lui pacea-i nu se va
conturbă și tot liniște va remăné.

Va remăné și in mine vecinic viu dorul, șopotul
de riuri și vibretul de frunđe să me adormă, și adăncul
suspın de vënturi să scuture de-asupra mea plopil
și arinii, din ramurile lor să-mi cađă invêlítórea.

Invêlítórea mea atunci va fi galbină, ca ea voi fi
eu, și ca acésta movilă sinistră vor fi și umbrele fan-
tastice din afundul codrului, când luna va polei pustiul
lui cu ramuri, cu umbre de iepuri și cerbi. . .

Cerbii vor trece și nu vor lăcrămă, fățărnicia com-
pătimirii nu me va ucide ca aici, un sincer fluerat de
ganguri, seu un infundat sunet de trăsnete, clătınând
cu putere vêrfurile copacilor, me va trezi pentru cea-
laltă lume.

Cealaltă lume... Ce iluziune!... Nu, nu, ca acolo
pace n'aș avé nicăirea. E atâta farmec și liniște între
copacii indesuili, — ascundă-me de lume pe veci al
lor intunec! . . .

PETREA DELA CLUȘ.

Felurimi.

Amorul in vieța lui Heine. Mauriciu Paleologu
demonstréză intr'un studiu publicat mai țiile trecute
in „Revue de Paris“, cumcă amorul a fost pentru poe-
tul german Heine, idealul suprem al vieții. Una câte
una trecură femeile iubite: mica Veronica pe care
Heine o adoră 11 ani; Sefchen blonda fiică a calăului
din Westfalia, care invêja pe tinerul poet atracțiile vo-
luptății; Molly, véra lui primară, care cu ochii ei al-
băstriei îl invêja ca să nu credă in jurămintele femeii;
Miriam, mica evreică din Guessen; Mătilda, frumoasă
cu care poetul se căsători in ultimile timpuri. Apoi
urméză celelalte amante ale sale, pe care nu le-a scos
poetul așa de mult la ivélă ca pe cele citate mai sus.
Citind aceste studii din „Revue de Paris“ ori-cine póte
ințelege strigătul desperat pe care el l'a scos printre
chinurile cari îl făcea să indure infirmitățile sale cor-
porale, căci se șcie că Haine a fost ținut opt ani de
țile in ȳat fiind lovit de paralisie. — Nu mai pot vedé
de loc și buzele mele sânt așa de paralisate, încât nu
mai pot nici sărută. Mai bine mi-ar păre să fiu lipsit
de graiu, decât să fiu nevoit a nu mai puté sărută!
strigă el printre vântăturile scóse de bóla ce suferia.

Cei mai stranii fumători din lume. Eschimo-
șii, acei ómeni pe jumătate inghețați, cari trăesc aprópe
in tótă vieța lor in mijlocul ghețurilor, sânt fanatici
pentru tutun pe care ei și-l procură din când in când,
dela incrușătóarele americane, care îndrăsnesc să vie
prin țările lor. Toți, bărbați, femei și copii, țin intr'una
in gură o fórte mare țigare, al cărei suc îl inghit cu
un adevêrat deliciu. Când ei fuméză, ea să facă să ție
mai mult acéstă plăcere, amestecă in tutun niște foi
uscate de saleii și adaogă și peri smulși din pelea de
animale, cu care ei își fac îmbrăcăminte. Ei fuméză
acéstă enormă țigare in patru seu cinci trăgături. Acei
cari fuméză cu luléua, au grija de a păstră cenușea in
lulea pe care cu multă póftă, după ce se sfêrșeșce tu-
tunul, o mănăncă.

SALON.

Cei trei Jenică.

Eră o după amieză plicticoasă. Dna Flutureanu, femeia unui fabricant bogat, se hotărise să facă împreună cu fata sa Irina o vizită, proiectată deja de multă vreme. Vizitiul pusese caii la trăsură și peste câteva minute Irina s'a suit lângă mă-sa.

Ele trebuiau să viziteze pe o rudă îndepărtată, pe o femeie cam surdă, care de și avea o casă cu 3 etaje și 12 pisici, totuși nu cheltuia pe și mai mult de 1 fr. Fluturenii se obișnuiseră să viziteze în fiecare an pe bătrâna, care de 12 ani se tot pregătea de morțe și schimbase taman 24 de testamente

Pe drum inse femeile au pățit una bună. Vizitiul leșinând, cine știe din ce pricină, a căzut de pe capră. Căii s'au speriat și au sărit într-o parte. Vizitiul unui cupeu ce venia în fuga mare spre trăsura damelor, temându-se să nu se ciocnescă trăsura cu cupeul, a dat căilor o lovitură de bici peste ochi; căii s'au speriat grozav și au luat la o fugă nebună.

Totul s'a întâmplat în câteva clipe.

Irina vedând primejdia, s'a aruncat în brațele mă-sei sale speriate; deodată oiștea unei alte trăsuri se lovește de coșul trăsorii femeilor. Mama leșinase. Irina tremură de frică.

Atunci un individ de pe trotuar alergă acolo și apucând puternic caii de frâne, îi opri în loc. Pe când tinerul necunoscut liniștea caii, alți oameni au dus pe dna Flutureanu într'un cupeu. Irina nici n'avusese vreme să se uite la salvatorul ei; ea se sui repede în cupeu lângă mamă-sa leșinată și vizitiul porni spre casa lor. Din aventura aceasta neplăcută ele se aleseseră cu o singură pagubă: Irina își perduse medalionul.

În ziua următoare ziarele publicaseră o notiță, că dnu Jenică a oprit pe strada X... doi cai speriați și astfel a evitat o nenorocire. În trăsură se află dna Flutureanu, soția fabricantului și fata lor, regina ultimelor baluri din carnaval. Trăsura a fost distrusă; femeilor inse nu li s'a întâmplat nimic.

Irina a citit notița aceea.

— Cine poate să fie Jenică asta? se întrebă ea. În spaima cea mare ea nici nu se uitase la el; fără îndoială că eră un tiner voinic și de inimă. Mamă-sa spunea că-și aduce aminte de un Jenică a cărui carte de vizită trebuia să fie pe mesă.

Ele aveau o cunoscută cu numele Măritica; acesta avea 5 fete mari, dar se pricepea foarte bine să mărite fetele altora. Umblă de colo până colo și logodna se făcea. Numai pe fetele ei nu le putea mărită.

Măritica auzind de cele întâmplate a venit la Flutureanu și a dis femeilor:

— Madam Flutureanu, eu cunosc bine pe tinerul despre care e vorba... E un băiat de zahăr; acum 2 ani făcuse curte fetei mele Mița; acum un an scriea versuri amorose Vetei mele, iar acum îmi cere de soție pe Paulina. Ala trebuie să fie; pe asta aș jură. De altmintrelea mâne o să ve aduc știre sigură.

Imediat dna Măritică porni acasă; acolo își adună pe cele cinci fete ale ei de măritat și porunci Paulinei să cheme numai decât pe Jenică. Nu trec trei ciasuri și iată pe Jenică.

În sală deja Mița l'a luat după gât:

— Te felicit, domnule Jenică! strigă ea emoționată.

Veta îi strinse mâna cu entuziasm:

— Dta ești un erou cum nu s'a mai pomenit nici în vremurile vechi!

Paulina abia-i șopti:

— Vitezule; sunt mândră de tine!

Chiar și dna Măritică l'a strins la pieptul ei gras și puternic, așa de tare încât i-a spart jobenul și eră aproape să-l asfixieze. În sfârșit Jenică reușește să scape din brațele uriașe ale femeii și punându-și ochelarii iar pe nas, dișe:

— Ei bine, nu vreau să tăgăduesc, eu eram ăla!

Tôte ascultau cu gura căseată.

— Adevărat, că eri noște, pe la orele 2 s'a întâmplat o catastrofă în cafenea. Am prins pe Stănică de gât, l'am împins într'un colț, i-am tras doue palme sdravene și i-am luat eventaliul pe care l'a răpit dela dta, dșoră Paulină.

Și cu niște gesturi de erou, el scose eventaliul din busunar.

Paulina, mișcată mult, îi dișe cu voce tremurândă:

— Păstrează eventaliul, domnule Jenică; să fie pentru totdeauna al dtale.

Dna Măritică îi taie vorba:

— Și cu toate astea a avut vreme să oprăscă caii speriați ai Fluturenilor? Ce lucru frumos! El nici nu vorbește de asta. Domnule Jenică, dta ai scăpat dela morțe pe doue dame bogate.

Jenică n'a remas surprins de loc; el imediat și-a înțeles situația.

— Eu sunt membru al societății salvatorilor. N'am obiceiul să me laud că mi-am făcut datoria. De altmintrelea trebuia să me cunoșceți.

— Ah, decă ai și cât doresc cele doue dōmne să facă cunoșcința dtale și să-ți mulțumescă!

— Mersi, lasă să nu mai vorbim de asta.

— Cu toate acestea trebuie să te duci la Flutureni; amēndouē damele iubesc pe Paulina și o să vie de sigur la logodna noastră.

Jenică auzind de frumoșa fată a lui Flutureanu, deveni melancolic, dar reculegēndu-se nișel respunse:

— Decă-i vorba de dșora Paulina, îmi dau și vieța. Māne me duc la Flutureanu, fiind că ei me chiamă.

***

În ziua următoare Jenică primi un bilețel parfumat, cu următorul cuprins:

„Am dori să ve exprimăm personal mulțumirea pentru că ne-ai scăpat vieța; de aceea te rugăm să ne faci onōrea și să ne vizitezi māne.

Irina Flutureanu.

Biletul acesta a stērnit mari furori în cafenēua unde se ducea Jenică de obicei.

— La ce cias te duci? îl întrebă prietenul seu Petrică Buimăcilă diș și Crețu.

— Māne la 12.

— Și ce o să ceri ca rēsplată?

— Am să cer fotografia Irinei. Vreau să-i am numai eu portretul.

— Dar decă nu-ți dă portretul? îl întrebă iarăș Petrică Buimăcilă.

— Se pōte? Pe ce ne prindem, māne după amēdi pe la 5 ve arăt la mēsa asta portretul frumoșei Irine.

Rāmășagul a fost primit și prietenii s'au despărțit.

În ziua următoare, pe la orele 11, Petrică scivisit, parfumat și cu un joben frumos, dar luat pe datorie, sună la porța Fluturenilor.

Fata din casă fu nespuse de veselă când el se anunță:

— Dnu Jenică!

Dna Flutureanu alergă în calea lui și-i strinse cu căldură mâna. Irina îl primi cu un zîmbet grațios. Petrică își păstră spiritul rece și da să se 'ntelégă că nu-i lucru mare vitejia făcută de el. Conversația începuse și Irina dîse:

— În invălmășela nenorocirii mi s'a perdut medalionul; în el se află fotografia mea. Dcă mi-l dai înapoi, a dtăle va fi fotografia.

Petrică se cam zăpăci, dar după câteva clipe de tăcere respuse liniștit și maestos:

— M'aș simți foarte fericit dcă mi-ați dăruit mie medalionul (l'ar fi pus amanet), căci atunci aș avé și portretul.

Irina se duse repede la dulap și scose o fotografie.

— Dta ești cel dintei, domnule Jenică, căruia îi dăruese fotografia mea. Primește-o ca un semn de recunoștință

Petrică își luă jobenul (pe datorie) și sărutând mâinile damelor plecă repede.

În sală, dna Flutureanu îi mai dîse:

— Acum șcii unde ședem! Să mai vii cât de des pe la noi.

Lui Petrică inse nu-i ardea de asta; el nu voiă să se întelnească cu adevăratul Jenică.

Punct la orele 12 Jenică sună la ușă. Servitorea îi deschise și remase un moment înmărmurită când el se anunță:

— Domnul Jenică!

Își făcu inse datoria și spuse damelor. Acestea nu i-au ieșit în cale și l'au primit foarte rece și cu zîmbete ironice.

Intrând înăuntru, Jenică începuse numai decăt.

— Sînt mândru că am avut fericirea...

Irina îi tăia vorba:

— Ai voit să faci o escrocherie și n'ai reușit. Domnul Jenică, salvatorul nostru, a vînit deja și și-a primit răsplata. Slăbește-ne, te tog, cu astfel de visite.

Jenică abiă mormăi câteva vorbe de scusă și fericit că a scăpat numai cu atât, ieși repede afară.

Pe trepte se întelneșce cu un individ care tocmai voiă să intre. Ei se uită lung unul la altul.

Tinerul necunoscut sună la ușă.

— Dónnele nu primese pe nimenea, îi dîse servitorea, când el îi spuse să anunțe pe dl Jenică.

— Atunci te rog, dă dșórei medalionul ăsta.

Servitorea incremenise.

În acel moment ieși afară dna Flutureanu.

— Ne cauți pe noi? întrebă ea pe străin.

— Medalionul ăsta își caută stăpâna și fiind că a găsit-o, totul e în regulă.

Cu aceste cuvinte tinerul voi să plece.

— Stăi, dle, nișel. Dta ești cel adevărat, dîse Flutureanca. Iértă că am greșit, dar până acum au vînit la noi doi Jenică.

Vinise și Irina. Ea eră iritată din pricina întelnerii cu cei doi Jenică.

Incurecătura s'a deslușit repede. Pe Jenică al cónei Măritică l'a ris tótă lumea. Petrică Buimăcilă dîs și

Crețu a trebuit să restituie fotografia, dar jobenurile tot nu și le-a plătit.

Adevăratul Jenică eră un doctor tinăr.

Peste câteva săptămâni el s'a logodit cu frumoșa și bogata Irina.

SORA DURMA.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Nicolae V. Scurtescu. Un tiner și nefericit poet din România, care a început să debuteze cu niște poezii cari anunțau un viitor frumos pentru autorul lor. Din nenorocire, speranțele aceste nu s'au putut realiza, căci mórtea i-a stins viața în flórea bărbăției. S'a născut la 1844, a murit la 1879. A publicat la București un volum de poezii, a scris și câteva drame. Poeziile lui sînt pesimiste, dramele sînt tóte din istoria națională.

Victoria Augusta, împărătesa Germaniei. Tinerul împărat al Germaniei, Vilhelm, a atras lumea prin energia sa. Căt de mult scriu diarele despre dînsul, tocmai atât de pușin au de vorbit despre împărătesa. Victoria Augusta, actuala împărătesă a Germaniei, este o femeie casnică; ea nu vré să strălucescă în lumea mare. nu se mestecă în politică, ei își caută de creșterea familiei sale numeroase.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Familiiile nobile române. Dl I. cav. de Pușcariu, care ș-a făcut mari merite literare prin publicarea familiilor nobile române, acum a scos la lumină, sub auspiciile Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, partea a doua din lucrarea sa intitulată „Date istorice, privitoare la familiile nobile române.” În prefață ni se spune, că numai foarte pușine familii române nobile l'au ajutat; iar dintre episcopi, numai episcopul Lugoșului i-a trimis unele date încă necunoscute despre mai multe familii române din ținutul Hașegului; iar prin episcopul Aradului a primit conscripțiunea alegătorilor nobili din comitatul Aradului. Lucrarea prezentă este de mare folos pentru istoricii noștri și pentru toți cei ce vreau să cunoscă trecutul nemului nostru. Prețul: partea primă 2 fl. séu 4 lei; partea a doua 4 fl. séu 8 lei. Ambele părți la oaltă 5 fl. séu 10 lei.

Enciclopedie poporală. Am anunțat de mult, că Asociațiunea transilvană vré să editeze o enciclopedie pentru vulgarizarea șciințelor. Acum primim dela Comitetul Asociațiunii un apel semnat de presidentul dl I. M. Moldovan și de secretarul II dl dr. V. Bologa, prin care se face cunoscut că lucrarea aceea va fi condusă de dl dr. Corneliu Diaconovich și totodată se face apel la toți cei chieși a conlucra la realizarea acestei întreprinderi să dea numitului conducător al Enciclopediei române tot concursul posibil. Modalitățile publicării și abonării se vor comunica mai târziu.

Studii de economie politică și de finanțe. Sub titlul acesta dl Nicolae Idieru, profesor în București, a publicat acolo în editura librăriei Carol Müller, un volum cuprîndînd pe lângă espunerea elementelor șciinței, analiza legilor, aședămintelor și intereselor economice și financiare românești. Lucrarea este menită mai

cu sémă pentru studenții dela universitate, dar o pot întrebuiță și alții mai inciați în științele economice și financiare, căci autorul a utilizat tóte scrierile mai noue din sfera acésta și a presintat o carte la nivelul științei. Volumul prim apărut acuma, costă 4 lei 50 bani și se află de vênđare în librăria numită la începutul acestor rënduri.

„Minerva” a încetat. Revista literară, beletristică și de distrație, „Minerva” din Bistrița, prin nr. 15/27 decembrie, pe care înse l'am primit numai în săptămâna acésta, anunță că încetază — pe un timp. Acésta încetare se anunță prin următoarele misterioase rënduri: „Motivul, care ne-a îndemnat la acest pas, nu a fost într'atâta modestul sprigin material, de care — durere — are parte fiecare apariție literară dela noi, ci a fost mai mult un fel de pornire pătimașă și dușmănosă, ce de un an încóce din motive vrednice de o inimă strîmtă, s'a năpustit asupra revistei noastre din o parte, pe care a o arătã aici nu avem nici spaț, dar nici voiã”. Cine ar fi cređut, ca o revistă inofensivă, precum a fost „Minerva”, să pótă stérni în contra-i o pornire atât de pătimașă și dușmănosă, încât să-i curme firul vieții!? Ore pe cine a suferat existența ei?

Noua fôie umoristică, pe care am anunțat-o în nr. penultim, a apărut la București, sub titlul „Hazul”. Drept programă cetim următoarele rënduri: „De regulă, diarele umoristice pătinesc de doue bóle: 1, Că nu se prea pot citi cu glas tare în familie; 2, Că slujesc ca arme de luptă în certurile personale, care n'au nici un haz. Noi am gândit că a vinit vremea ca țera noastră să aibă și ea un organ umoristic, care să pótă fi citit de tótă lumea și să nu provóce alt ceva decât veselie.” Din nr. prim, care cuprinde multe caricature, reproducem, următoarele glume:

Firmă faină.

Brânză 9 de burduf.

Ângerii noștri.

- Roso, mi-ai găsit trandafirul pentru pěr?
- Da, conită; d'acuma nu știu unde-am pus pěrul!

Creștinism.

- Și de ce să fii așa de crud, amice, decã nevêsta te-a înșelat? Iért-o! Iért-o, căci ești creștin, și Cristos a iertat pe femeia pécătósă....
- Da; dar nu erã a lui.

Unica scãpare.

- Ce ți-ar plăcé mai bine: o nevêstã care să cânte din viórã, séu una care să cânte la piano?
- A, de sigur cea cu vióra.
- Și de ce?
- Pentru că vióra o poți svêrlí pe ferêstrã, dar pianul mai greu!

Diar nou *Gazeta Poporului* se numește un nou diar politic, care a apărut la București și va eși în tóte țilele de lucru, ca orgen poporal al partidului liberal.

TEATRU și MUSICĂ.

Societatea pentru fond de teatru român. Din Budapeșta primim informațiunea, că comitetul Societății în ședința sa din urmă scontrând cassa, a constatat, că fondul Societății s'a urcat peste 71.000 fl. și că vinitul anual din interesele capitalului este cam

4000 fl. Comitetul stăruie ca adunarea generală din anul curent să se țină la Brașov; a și scris acolo, înse pân' acuma n'a primit nici un respuns.

Teatrul Național din București În sfêrșit, în săptămâna trecută, s'a jucat și o piesă originală nouă, o comedie într'un act, intitulată „La trei-deci de ani” de dl Polizu-Micșunești. Acțiunea se resumă în următoarele. După o căsnicie de 30 de ani cu Iorgu Aldescu, Olga în vârsta de 30 de ani, observă că bărbatul o negližă. Spre a-i aprinde dragostea prin gelosie, ea i spune că-l tradéză; înse el nu o crede și se aratã nepăsător. Convorbirea lor se incheie printr'un remășag că-l va face gelos. Sosește Lică, vêrul cucónei, pe care cu vr'o câteva zile înainte ea îl gonise pentru cuvinte obraznice; acum îl primește bine, pentru că trebuie să jóce comedia, care să pótă aprinde gelosia lui Iorgu ascuns sub perdelele odăii de alături. Lică se lasă a fi prins de aparentă; Olga pare că cedéză, dar e desperată că Iorgu nu se mișcă, că nu a sărit încã să apere onórea soției sale; când dă la o parte perdéua sub care s'a ascuns Iorgu, îl găsește adormit. Acésta e scena cea mai hazlie. Mai sânt în piesă și alte persoane, doi servitori. Nae și Rozi, cari se căsătoresc. Rolurile au fost ținute astfel: Olga dna Romanescu, Iorgu dl Nottara, Lică dl Tonean, Rozi dna Langeois, Nae dl Brezean. Comedia are o limbă ingrigită și cu spirit. A fost bine primită.

Reprezentăție teatrală în Mehala Comitetul parochial gr. or. din Mehala Timișorii a arangiat sâmbătă la 11/23 februarie, cu concursul tinerimei diletante de acolo, sub conducerea învățătorului Dimitrie Roman, concert și reprezentație teatrală, urmată de dans. Programul: I. 1. Motto: „Lăsa-ți peptul să resune”, cor bărbătesc. 2. „Poporului român”, poezie de Iosif Vulcan, declamată de dl Constantin Doboșan stud. 3. „Copila de român”, poezie de Iosif Vulcan, declamată de Maria Reda. 4. „Tu, care ești perdută”, duet, cântat de Persida Duliov și Persida Brenuțiu. II. „Sărăcie lucie”, comedie poporală cu cântece într'un act de Iosif Vulcan. Persónele: Sivu Iernilă, epitrop, St. Murărescu; Veselina, fiica lui dșóra A. Vaianțiu; Ioța, cărăuș, C. Marcu; Trăila Liliac, ficior holteiu, dl S. Curue; Viliga, nebunul satului, M. Gruin; Sanda, țigancă vrăjitoare, Stana Bugariu; O nevêstă, S. Nediciu; Altă nevêstă, M. Brenuțiu; O fată, dșóra E. Bandianțiu; Altă fată, dșóra S. Mărințeu; Un fecior, P. Zuzan; Al doile fecior, C. Talianu. Neveste, fete, feciori, copii, popor.

Producțiune teatrală în Bocșa-montană. Tinerimea școlară gr. or. română din Reșița-montană a reprezentat la Bocșa-montană în 24 februarie n., sub conducerea învățătorului Iosif Velceanu, melodrama „Irođii” în 4 acte. Programul: 1. „Mărire intru cei de sus”, executat de corul școlar. Actul I: Ângerul: Silvia Muntean. Păstorul I: Silvia Mănciu. Păstorul II: Elena Crenianu. Păstorul III: Valeria Costeanu. 3. „Tot omul” executat de corul școlar. 4. Actul II: Irod: Vasile Petrovici. Călugărul: Iosif Dura. Baltazar: Cornel Apostolescu. Gașpar: Nicolae Cristea. Melchior: Iosif Muntean. Soldatul I: Alesandru Sabău. Soldatul II: Ion Ucea. Soldatul III: Mihai Jurchița. 5. Actul III: Ângerul: Elisabeta Baulescu. Baltazar: Cornel Apostolescu. Gașpar: Nicolae Cristea. Melchior: Iosif Muntean. Păstorul I: Silvia Mănciu. Păstorul II: Elena Crenianu. Păstorul III: Valeria Costeanu. Soldatul II: Ion Ucea. „Saltă, împêrătésă”, executată de corul școlar. 6. Actul IV: Irod: Vasile Petrovici. Călugărul: Iosif Dura. Soldatul I: Alesandru Sabău. Soldatul II: Ion Ucea. Sol-

datul III: Mihai Jurchița. 7. „Tablou“. După producțiune urmă dans.

Societatea Armonia din Cernăuți pentru cultivarea și răspândirea muzicii naționale și bisericești în Bucovina, a dat la 6/18 februarie o serată musicală cu dans. Președintele comitetului arangiator a fost dl Vasile Morariu, secretar dl Teodor Bujor. Venitul curat s'a destinat pe jumătate pentru internatul de fetițe al Societății doamnălor române din Bucovina. Iată și programa concertului: 1. „El Rhaaba“, de V. Alecsandri, muzica de E. Mandicevski. 2. „Pământu-i frumos“, de C. de Fischer, tradus de F. V. Stefanelli. 3. „Cântec vânătoresc“, muzica de Tudor cav. de Flondor. 4. Prima esecutare orchestrală a partituri: „Pantomimă națională“ din fiera „Norocul regăsit“ (Act IV) muzica de Kostelevsky după motive naționale culese de Ch. Miculi. 5. „In pădure“, de Volkmar, cuvintele de C. Morariu. 6. „Tătarul“, de V. Alecsandri, muzica de St. Nosievici. 7. „Dorule“, cvartet cu bariton solo, de I. Vorobchevici.

Alte coruri plugărești. La *Focsig*, în comitatul Aradului, s'a înființat, la stăruința dlui Nicolae Papp, absolvent de teologie, un cor vocal de plugari, care a cântat înteu în biserică; apoi a dat și un concert. — *La Comoriste*, comitatul Caraș-Severin, corul vocal al plugarilor gr. c. din Mercina, a dat la 3 februarie un concert. — *Chorul din Chisletu* a arangiat acolo în 2/4 februarie o serată musicală în sala ospetăriei mari.

Piese musicale noue La București au apărut următoarele compoziții musicale noue: „Mieđul nopții“ (G. Alesandrescu) cântec vechiu românesc, arangiat pentru voce și piano, de George Dima; „Mândruțița sprincenată“ serbă culesă de Leopold Stern.

C E E N O U ?

Un nou act generos al episcopului Pavel. Nu trece un an, în care să n'avem ocaziunea d'a înregistră cel puțin câte o donațiune mai mare a Esc. Sale părintelui episcop Mihail Pavel de Oradea-mare, încât abia mai găsim cuvinte noue spre a-i aduce tributul stimei noastre. De asta-dată iarăș sântem în plăcuta poziție d'a pute anunța, că In. Pr. SSA a depus în ședința din urmă a consistoriului *două-deci de mii de florini*, pentru scopurile culturale ale dieceii oradane. În fața acestui act de generosităte, ne închinăm cu devotament și implorăm binecuvântarea cerului pentru Prelatul care atât de strălucit își eternizează numele.

Jubileul unui advocat român. Jubileul de 50 de ani al advocăției dlui *Teodor Lazar* în Oradea-mare, despre care am scris în nr. penultim al foii noastre, s'a serbat în dumineca trecută. Încea în ajun, jubilarul a primit adresa de felicitare a camerei advocăției; iar duminecă la mieđădi a fost felicitat de mai mulți prieteni, cunoscuți și stimători, precum și de tinerimea noastră dela academia de drept. S'era, dimpreună cu ginere-seu, dl advocat dr. Dimitrie Kiss, au intrunit la mesă o mare societate românescă de bărbați și tineri, care ș-a petrecut vesel până târđiu în nopte. S'au pronunțat și câteva toasturi în onoarea veteranului erou al ăilei și a demnei sale consorte. Totă societatea a dus cu sine cele mai plăcute suveniruri, datorite în deosebi atențiunii gentile a doamnei Cornelia Kiss n. Lazar, fiica jubilarului. Cu ocaziunea serbării sale jubulare, dl Teodor Lazar a primit mai multe scrisori și depeșe de felicitare.

Epilogul concertului din Oradea-mare. Dumineca trecută, la mieđădi, tinerimea română din Oradea-mare, a făcut dlui Iosif Vulcan o frumoasă ovațiune. Din incidentul concertului și reprezentației teatrale, ce s'a arangiat la 31 ianuarie an. c., i-a oferit „în semn de stimă și recunoștință“, un album. Presintărea, în numele tinerimei, s'a făcut prin o deputațiune compusă din dñii dñd. Aurel Lazar, Aurel Vălean, Ioan Rațiu și Andrei Ilie, în fruntea cărora dl dñd. Aurel Lazar a rostit o alocuțiune de-un avânt oratoric miscător. Dl Iosif Vulcan a mulțumit emoțional de această iubire a tinerimei. Albumul, în cvart mare, e legat în peluche bordeaux. Din afară e monogramul I. V. brodat cu aur (de mâna artistică a dñei Aurelia Papp n. Gosma); iar din lăuntru, dedicațiunea și autografele tuturor damelor și tinerilor cari au luat parte la arangierea acelei serate.

Picniul din Cluș. arangiat la 21 februarie, de tinerimea română dela universitatea de acolo, a reușit bine. Au luat parte doamnele Baldi, Bereș, Bohățel, Căpușan, Căluț, Dumbrava, Hossu, Ilea, Camila Indre (Someșca.) Isacu, Pop (Morlaea;) și dșorele Ana și Elisabeta Bodocan, Ana și Elisabeta Bohățel, Pulcheria Căluțiu, Rosa Căpușan, Ciato (Blas.) Aurelia Ianchi, Hortensia și Silvia Laslo, Virginia Manu (Peleac.) Mesaroș (Turda.) Ecaterina Mezei, surorile Muntean (Deș.) Cecilia și Elena Mureșianu, Nagy, Mariți Nasta, Nemes, Elena Pandrea, Valeria Patacean, Veturia Podobă, Virginia Popu (Gilău, în costum.) Ana Pop, Tina Pop, surorile Poruțiu, Amalia Roșescu și altele.

Victoria institut de credit și economii în Arad, va ține adunarea sa generală în 10 martie. Pe pagina din urmă a foii noastre publicăm bilanțul seu, din care se vede că tinerul institut, care a avut a lupă și cu intrigi românești, face progrese frumoșe. În adunarea sa generală de acuma, se va discuta și proiectul de statute pentru fondul de pensuni al funcționarilor; totodată se vor alege trei membri în direcțiune.

Alte institute de credit *Făgetana* din Făget va ține adunarea sa generală în 8 martie. Capitalul social 60.000 fl., profitul curat 12.444 fl. 11 cr. — *Brădetul* din Orlat se va intruni în adunare generală în 17 martie; capitalul social 5000 fl., profitul curat 1366 fl. 31 cr. — *Hunedoara* din Deva a avut adunarea sa generală în 27 februarie. Părți fundamentale 15.950 fl., profitul curat 3199 fl.

Necrolog. *Ved. Samuil Cîrlea n. Amalia Andrași* a încetat din viață la Alba-Iulia, la 23 februarie, în etate de 69 ani. O gelese fiii și fițele: Maria Cîrlea m. Velican, Mihai Cîrlea notar public regesc, Eufrosina Cîrlea m. Fulea, Ioan Cîrlea proprietar, Petru C. Cîrlea comerciant, Iosif Cîrlea proprietar, Nicolae Cîrlea și alți consăngeni. — *Elisabeta Csan n. Dobromirescu*, soția dlui Nicolae Csan, officiant magistratual în Timișoara, a murit la 9/21 februarie, în etate de 35 ani. — *Ida Crenianu n. Kunz*, soția dlui Alesandru Crenianu în Reșița-montană, a murit la 21 februarie, în etate de 42 ani.

Călindarul săptemănei.

Dumineca primă din post Ev. dela Ioan c. 1, gl. 4, a inv. 4.

Diua săpt.	Calindarul vechiu	Călind. nou	Sorele
Duminecă	19 Ap. Archip	3 Cunigunda	6 30 5 25
Luni	20 Păr. Leon	4 Casimir	6 28 5 27
Mărți	21 Cuv. Timoteu	5 Frideric	6 25 5 29
Mercuri	22 † Af. m. s. Eugenia	6 Victor	6 23 5 31
Joi	23 Păr. Policarp	7 Gotfried	6 21 5 33
Vineri	24 † Af. cap. S. Ioan Bot.	8 Toma	6 18 5 35
Sămbătă	25 Păr. Tarasie.	9 Filemon	6 15 5 36

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT SI ECONOMII IN ARAD.

BILANTIUL pro 1894

Activ

Pasiv

Cassa in număr		24221	60	Capital social:			
Bon in Giro-Conto		123	95	3000 acțiuni à 100 fl.		300000	
Cambii in portofoliu		675033	77	Fondul de rezervă al acționarilor		73521	45
Imprumuturi hipotecari		269946	—	Fondul de pensiuni		3206	22
Avansuri pe efecte		11905	—	Depuneri spre fructificare		640685	16
Realități:				Diverse conturi creditore		5711	74
Casa institutului Strada Archi-				Dividende neridicate		509	—
ducele Iosif nr. 2	59315	10		Contribuție după interes. depune-			
„ „ B. Választó nr. 32	2032	30	61347	rilor pe sem. II		1463	41
Efectele proprii			4125	Interese anticipate pro 1895		10901	60
Diverse conturi debitoare și inte-			25555	Profit transpus din 1893	2736	33	
rese restante			44	Profit net	36018	16	38784
Mobilar	2805	22					49
după amortisare de 10%	280	52	2524				
			1074783				1074783
			07				07

Debet

CONTUL PROFITELOR SI PERDERILOR

Credit

Interese:				Interese:			
pentru depuneri spre fructificare		31118	77	dela cambii	59995	48	
Spese:				„ imprumuturi hipotecari	22662	06	
Imprimare, registre, requisite de				„ avansuri pe efecte	912	19	83569
cancelarie, lemne, lumină, di-				Venitul efectelor proprii			215
verse		2034	84	Chiria (Venitul casei proprii)			2601
Contribuție directă, chiria, 10%				Venitul transpus din 1893			2736
dare la interesele depunerilor		6599	70				33
Salarie		7815	—				
Porto		1810	60				
Amortisare din mobilar	280	52					
„ la cambii	679	—	869				
Profit transpus din 1893	2736	33					
Profit net	36048	16	38784				
			89122				89122
			92				92

Arad, 31 decembre 1894.

Oncu, m. p.
director executiv.

S. Raicu, m. p.
comptabil-șef.

Direcțiunea:

Ciorogariu, m. p. *Karátsonyi*, m. p. *Georgiu Lazaru*, m. p. *Dr. Vuia*, m. p. *I. Papp*, m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat contul present și l'am aflat esact.

Arad, 14 februarie 1895.

Comitetul de supraveghiere:

Nicolau Marcu, m. p. *George Feier*, m. p. *Petru Trutia*, m. p. *Vasilin Papp*, m. p.

CU TIPARUL LUI IOSIF LANG ORADEA-MARE.